

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکز
دانشکده علوم سیاسی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (MA)

گرایش: روابط بین الملل

عنوان تحقیق:

مبانی حقوقی تحریم های بین المللی علیه جمهوری اسلامی ایران

استاد راهنما: جناب آقای دکتر علی اصغر زرگر

استاد مشاور: سرکار خانم دکتر زهره بالازاده

پژوهشگر:

امیر فرهنگ

تابستان ۹۲

تقدیم به:

آنکه بانام قلم، قسم یاد کرد، و با خواندن، دریچه ای به رموز و اسرار بیکران
خلفت کشود. تمامی جویندگان و پویندگان راه علم و طریقت که برای کسب
معرفت، هچون شمعی تابان از وجود خویش مایه می نهند تا آینه دخشن فطرت
دیکران را تبلور سازند. و تقدیم به فریخنگان روزگار و فرزانگان آسمان،

استادان ارجمند

جناب آقا دکتر علی اصغر زرگر و سرکار خانم دکتر

بالازاده

و

تقدیم به همسرو دختر عزیزم که مایه امید و سرمایه زندگیم

هستند.

فهرست عناوین

شماره صفحه

عنوان

	فصل اول کلیات
۲	۱-۱ بیان مساله
۴	۲-۱ اهمیت و ضرورت پژوهش
۵	۳-۱ محدوده پژوهش
۶	۴-۱ سوالات پژوهش
۶	۵-۱ فرضیه پژوهش
۶	۶-۱ متغیرها
۷	۷-۱ تعریف مفاهیم و اصطلاحات کلیدی
۸	۸-۱ روش پژوهش
۹	۹-۱ نوآوری پژوهش
۹	۱۰-۱ محدودیت های پژوهش
۱۰	۱۱-۱ سازماندهی پژوهش
۱۱	۱۲-۱ ادبیات پژوهش

فصل دوم: مبانی حقوقی تحریم های بین المللی

۱۳	۱-۲ تحریم ها از نظر فصل هفتم منشور سازمان ملل متعدد
۱۵	۲-۲ هدف اعمال تحریم های بین المللی
۱۷	۳-۲ پرونده هسته ای ایران از نگاه حقوق بین الملل
۱۸	۴-۲ بررسی روند ارجاع هسته ای ایران به شورای امنیت از منظر حقوق معاهدات
۲۰	۲-۳-۲ بررسی روند حقوقی موضوع هسته ای ایران پس از ارجاع به شورا
۲۲	۳-۳-۲ روند صدور قطعنامه های ضد ایرانی شورای امنیت در موضوع هسته ای
۲۸	۴-۲ مستندات حقوقی در له و علیه پرونده هسته ای ایران
۲۹	۱-۴-۲ تحریم ها از نگاه حقوق بین الملل و موضوع هسته ای ایران
۳۱	۲-۴-۲ ابزار تحریم در سازمان ملل
۳۲	۵-۲ رویکرد سه گانه حقوق بین الملل در زمینه تحریم های یک جانبه
۳۴	۶-۲ مجموعه قوانین داخلی و مقررات تحریمی امریکا علیه ج.ا. ایران
۳۵	۱-۶-۲ مهمترین ابزارهای تقنیکی کنگره و کاخ سفید برای توجیه تداوم تحریم ها

۳۹	۲-۶-۲ فرامین اجرایی رئیس جمهور
۴۲	۷-۲ استدلالات محالفین تحریم اقتصادی یک جانبه آمریکا علیه ایران
۴۲	۱-۷-۲ تعارض تحریم و اصل عدم مداخله
۴۵	۲-۷-۲ تنافی تحریم و آزادی تجارت
۴۷	۳-۷-۲ مباین تحریم با تعهدات بین المللی
۴۹	۴-۷-۲ تحریم و حقوق بشر
۵۳	۸-۲ عدم مشروعیت وجه فراسرزمینی تحریم های یک جانبه آمریکا علیه ایران

فصل سوم: تاریخچه تحریم ها

۵۸	۱-۳ تحریم های اقتصادی آمریکا علیه جهان
۵۹	۲-۳ تاریخچه تحریم های آمریکا علیه ایران
۶۱	۱-۲-۳ اولین تحریم اقتصادی آمریکا علیه ایران
۶۸	۲-۲-۳ تحریم های ناشی از قطعنامه های شورای امنیت
۷۸	۳-۲-۳ تحریم های اتحادیه اروپا علیه ایران
۷۹	۴-۲-۳ تحریم های سازمان ملل
۸۵	۳-۳ اعمال تحریم های جدید و واکنش های بین المللی
۸۵	۱-۳-۳ تحریم های جدید به دنبال گزارش آژانس بین المللی انرژی اتمی
۸۵	۲-۳-۳ اجماع در تحریم ها
۸۸	۳-۳-۳ واکنش های بین المللی نسبت به تحریم ها
۱۰۴	۴-۳ بررسی کارآمدی تحریم ها

فصل چهارم: انواع تحریم ها و تاثیرات آنها

۱۲۴	۱-۴ انواع تحریم ها
۱۲۴	۴-۱-۱ تحریم های غیر اقتصادی
۱۲۵	۴-۲-۱ تحریم های اقتصادی
۱۲۸	۴-۳-۱ تحریم های علمی
۱۲۹	۴-۴ تحریم شرکت های فنی و سرمایه گذاری در صنعت نفت
۱۲۹	۴-۵-۱ تحریم شرکت های بیمه و کشتیرانی
۱۳۰	۴-۲-۲ اثرات اقتصادی تحریم سازمان ملل و راه های مقابله با آن
۱۳۰	۴-۱-۲ اثر بر بخش های اقتصادی
۱۳۰	۴-۲-۲-۱ اثر بر بخش صنعت

۱۳۱	۴-۲-۳ اثر بر بخش کشاورزی
۱۳۱	۴-۲-۴ اثر بر بخش سیستم مالی
۱۳۲	۴-۲-۵ اثر بر بخش خدمات
۱۳۲	۴-۲-۶ اثر بر بخش بازارگانی
۱۳۳	۴-۲-۷ اثر بر متغیرهای کلان اقتصادی
۱۳۵	۴-۲-۸ راه های مقابله با تحریم های اخیر سازمان ملل
۱۴۶	۴-۳ بررسی واکنش ها نسبت به اعمال تحریم علیه ایران
۱۴۶	۴-۳-۱ دیدگاه روسیه پیرامون تحریم سازمان ملل علیه ایران
۱۴۶	۴-۳-۲ امضای تحریم های سازمان ملل علیه ایران توسط برزیل
۱۴۷	۴-۳-۳ تحریم های سازمان ملل و مردم ایران
۱۴۸	۴-۳-۴ مخالفت چین با تحریم های سازمان ملل علیه ایران
۱۴۹	۴-۳-۵ تحریم های سازمان ملل و آمریکا نقض آشکار حقوق بشر
۱۵۲	۴-۳-۶ غیر سازنده بودن تحریم های سازمان ملل متحد علیه ایران
۱۵۳	۴-۴ نامشروع بودن تحریم های یک جانبه براساس معاهدات و حقوق بین الملل
۱۰۹	نتیجه گیری
۱۶۴	منابع
۱۶۷	چکیده انگلیسی

فهرست جداول

شماره صفحه

عنوان

۴۱	۱-۲ فرمانی اجرایی روسای جمهور ایالات متحده امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران
۷۳	۳-۱ تحریم های اعمال شده توسط امریکا بر ضد جمهوری اسلامی ایران
۱۳۸	۴-۱ تحریم های سازمان ملل
۱۴۱	۴-۲ تحریم های امریکا
۱۴۲	۴-۳ تحریم های اتحادیه اروپا

- مقدمه -

تحت فشار قرار دادن ایران با ابزار تحریم، روش غرب برای مقابله با ایران است. مقابله یی که سال ها است ادامه دارد و شدیدتر هم خواهد شد. این رویکرد همیشگی غرب در رابطه با ایران بوده است، پس از انقلاب اسلامی کشورهای غربی بویژه امریکا برای حل مسائل خود با ایران تحریم را به عنوان مسیری موازی با چانه زنی برای مقابله با ایران در نظر گرفته اند.

تحریم اقتصادی^۱ و یا محدودیت اقتصادی^۲ که در برخی متون حقوقی از آن به "اقدامات محدود کننده"^۳ اقتصادی و یا تجاری تعبیر می شود، مجموعه اقدامات موقت، استثنایی و محدودکننده ای است که یک دولت و یا مجموعه ای از دولتها و یا یک سازمان منطقه ای و یا بین المللی به دلیل نقض یک تعهد و برای نیل به اهدافی خاص، علیه نظام تجاری و یا اقتصادی دولت ناقض تعهد، وضع و اعمال می کنند. این محدودیت ها می توانند بر بخش هایی از تجارت، سرمایه گذاری و نقل و انتقال سرمایه و کالا، حمل و نقل و پوشش بیمه یی، اعتبارات بانکی و ... اعمال شود. در مواردی از تحریم های اعمال شده، حمایت از وضعیت حقوق بشر، ملی سازی صنایع خصوصی^۴، منع اشاعه سلاح های کشتار جمعی^۵، مقابله با تروریسم و پولشویی، حفظ محیط زیست و یا نقض شدید یک تعهد بین المللی از جمله اهداف تحریم های اعلام شده است.

¹ -Embargo- sanction

² -economic restriction

³ -restrictive measures

⁴ -Nationalization

⁵ - Non-Proliferation of Weapons of Mass Destruction

اما به واقع باید گفت بنابر برخی تحقیقات کارشناسی، برخی اهداف غیرمشروع همچون بیثبات کردن یک نظام سیاسی برای کسب منافع نامشروع، تهدید به زور و یا حتی سرنگونی و براندازی یک دولت قانونی از اهداف اعلام نشده برخی تحریم‌ها بوده است (حسینی، ۱۳۹۱، ص ۱) تحریم‌ها و اقدامات محدود کننده به دلائل مختلف و اهداف سیاسی، از دهه هفتاد مورد توجه قرار گرفت و به تدریج و به ویژه از ۱۹۹۰ با پایان گرفتن جنگ سرد رو به فروتنی بوده است. در قالب سازمان ملل متحد و منشور، تحریم‌های اقتصادی ضمن ماده ۴۱ منشور صورت گرفته است. در این راستا در سال‌های مختلف کشورهای چندی از جمله رودزیای جنوبی، عراق، یوگسلاوی پیشین، سومالی، رواندا، سیرالئون، لیبریا، جمهوری دمکراتیک کنگو، ساحل عاج، لیبی و ایران و سودان مورد محدودیت‌های اقتصادی و تجاری قرار گرفته‌اند. همچنین اتحادیه اروپا برخی محدودیت‌های اقتصادی را در سال‌های گذشته تاکنون از جمله علیه بلاروس، جمهوری دمکراتیک کنگو، ساحل عاج، هاییتی، برمده، سودان، زیمبابوه، لیبی، سوریه و ایران وضع کرده است. در این که بر اساس منشور تصمیم به برقراری محدودیت‌های اقتصادی در قالب منشور ملل متحد، به لحاظ حقوقی به عهده شورای امنیت گذاشته شده تردیدی نیست. سوء استفاده برخی دولت‌ها از این ابزار و به ویژه سوء استفاده برخی دولت‌ها و نهادهای منطقه‌یی در برقراری تحریم‌های یک جانبه و یا دسته جمعی عليه کشورهای مستقل خارج از چارچوب سازمان ملل^۶ و قطعنامه‌یی شورای امنیت^۷، موضوعی است که به دلائل مختلف مورد نگرانی حقوقدانان بوده است (حسینی، ۱۳۹۱، ص ۲)

⁶ - UN

⁷ - Security Council

لذا با توجه به مطالب فوق، در این پژوهش به بررسی انواع تحریم‌ها و مبنای حقوقی تحریم‌ها بر علیه ایران می‌پردازیم.

فصل اول

کلیات پژوهش

کلیات

۱- بیان مساله

تحلیل و بررسی وضع تحریم‌ها علیه ایران آشکارا نشان می‌دهد که قواعد و اصول حقوقی بسیاری نادیده گرفته و یا زیر پا گذاشته شده است. به گونه‌ای که حاکمیت یک کشور عضو ملل متحد مخدوش و حقوق اتباع آن مورد تهدید قرار گرفته. به طوری که استمرار تحریم‌های وضع شده و پافشاری برخی کشورها در استمرار و یا تشدید آن، مخاطرات جدی و جبران‌ناپذیری را برای آینده ارتباطات بین‌المللی^۸، حقوق حاکمیت کشورها در عرصه آزادی تجارت و فعالیت‌های بانکی^۹ و مالی و نیز علیه حقوق اتباع و مفاهیم حقوق بشری دربر خواهد داشت. اگر یک تقسیم‌بندی کلی در مورد اقدامات محدود کننده و یا تحریم‌های اقتصادی را از نظر تعداد کشورهای تحریم کننده به تحریم‌های یک جانب، چند جانب و یا تحریم‌های در چارچوب قطعنامه‌های شورای امنیت و تحریم‌های فرآقطعنامه‌یی بپذیریم، بی‌تردید اقدامات محدود کننده مورخ ۲۳ ژانویه ۲۰۱۲ اتحادیه اروپا، یکی از مجموعه اقدامات فرا قطعنامه‌یی و چندجانبه این اتحادیه تلقی می‌شود. چرا که هم از نظر مقام تصمیم گیرنده و مبنای حقوقی و هم از نظر گستردگی مفاد و محتوای این تحریم‌ها، فراتر از قطعنامه‌های صادره شورای امنیت علیه ایران محسوب می‌شود (افراسیابی، ۱۳۸۵، ص ۴۵).

در راستای مطالب فوق، یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های تاریخ اخیر تحریم‌های اقتصادی، ظهور آمریکا به عنوان متمایل‌ترین کشور برای اعمال تحریم‌ها به منظور اهداف مربوط به سیاست خارجی است. بین سال‌های ۱۹۲۲ و ۱۹۹۶ آمریکا ۶۱ تحریم یک‌جانبه را اتخاذ کرد که از میان آن‌ها ۲۳ تحریم

⁸- International Community

⁹ - Banking activities

متوجه ۳۵ کشور شده است که مجموع آنها ۴۲ درصد جمعیت جهان را شامل می‌شود. این کشور برای نمونه در طول سال‌های گذشته علیه کشورهای مختلفی مانند برم، چین، سودان، بربازیل، شیلی، کوبا، ایتالیا، ایران، کره شمالی، آرژانتین، هند، پاکستان، آفریقای جنوبی، تایوان، لیبی، سوریه و برخی کشورهای دیگر اقدام به وضع تحریم و یا اقدامات محدود کننده کرده است که بنا بر نتایج انتشار یافته از سوی برخی مراکز تحقیقاتی معتبر آمریکایی، اکثریت این تحریم‌ها به اهداف خود نائل نشده‌اند (ویکی پدیا، ۱۳۹۱، ص ۱).

در این میان از سال ۱۹۷۹ و همزمان با وقوع انقلاب اسلامی ایران این کشور علاوه بر تحریم‌های ناشی از قطعنامه‌های صادره شورای امنیت علیه ایران به طور یک جانبه، تحریم‌های متعددی را در چارچوب دولت فدرال و یا ایالت‌های مختلف علیه ایران وضع کرده است. دستور اجرایی شماره ۱۲۱۷۰ مورخ ۱۴ نوامبر ۱۹۷۹، اعلام تروریسم بودن دولت ایران در ۱۹۸۴ و وضع برخی تحریم‌ها، دستور اجرایی اکتبر ۱۹۸۷ و دستور اجرایی ۱۶ مارس ۱۹۹۵ از جمله محدودیت‌های وضع شده در سال‌های آغاز انقلاب اسلامی ایران بود و در ادامه این تحریم‌ها روندی رو به رشد داشته است (شاهینی، ۱۳۸۸، ص ۷۹).

از سوی دیگر، حتی در قطعنامه‌های صادره علیه ایران که با فشارهای سیاسی آمریکا^{۱۰} و در راستای تحریم‌های یک جانبه قبلی این کشور وضع شدند، لزوم پای‌بندی کشورها به موضوعات حقوق بشر دوستانه^{۱۱} (در بند ۱۰ قطعنامه ۱۹۲۹)، احترام به حقوق و تعهدات کشورها در رابطه با تجارت بین‌الملل (بند مقدماتی)، التزام به قوانین بین‌المللی دریایی و کنوانسیون حقوق دریاها (بند ۱۹۸۲

¹⁰ - America's political pressure

¹¹ - Humanitarian Law

مقدماتی و ۱۵ اجرایی) و ضرورت توجه به مذاکره با ایران تصریح شده است. اما باکمال تعجب در تحریم‌های اتحادیه علیه این کشور حتی التزام به این تصریحات مراعات نشده است. این در حالی است که کشورها و نهادهای منطقه‌یی فقط در چارچوب منشور ملل متحد باید در راستای اهداف منشور با سازمان همکاری کنند.

به همین منظور در این پژوهش به بررسی تاریخچه تحریم‌های ایران، تحریم‌های سازمان ملل متحد، تحریم‌های کشورها و مبانی حقوقی تحریم‌های بین‌المللی^{۱۲} و نتیجه از آن می‌پردازیم.

۱۴ - اهمیت و ضرورت پژوهش

همیشه برای دفاع از موضوع خاصی در روابط کشورها، مباحثی برای به ثمر رساندن تصمیمات یک طرف قضیه نسبت به طرف مقابل لحاظ می‌شود، تحریم‌ها نوعی اعمال فشار یک دولت بر دولتهای مقابل است. در این میان بسیاری تحریم‌های لحاظ شده بر دیگر کشورها، از جانب کشورهای توسعه یافته غربی صورت پذیرفته است که کاری غیرمشروع است؛ به عبارت دیگر، بسیاری تحریم‌ها چون به منافع دولت تحریم شده و سایر دولتهایی که قصد برقراری ارتباطات سیاسی و اقتصادی با آن را دارند، زیان می‌رساند، از منافع عمومی دولتها خارج است.

از سوی دیگر، هزینه‌های تحریم اقتصادی، بسته به نوع تحریم متفاوت است. چنانچه تحریم به صورت یکجانبه از سوی یک کشور انجام شود، اثربخشی تحریم کمتر است و به همین نسبت اگر تحریم از سوی چند کشور یا شورای امنیت سازمان ملل اعمال شود، اثربخشتر است. و اگر نابجا و

---

¹² - International sanctions

ناعادلانه اعمال شود، تاثیر آن بر کشور در تمامی ابعاد بسیار جدی است. در تحریم‌های یک جانبه هزینه واردات و صادرات افزایش می‌یابد و کالاهای صادراتی، قدرت رقابت خود را از دست می‌دهند و واردات نیز گرانتر می‌شود و در نتیجه، با مقدار معینی سرمایه، کالای کمتری وارد کشور می‌شود. در صورتی که تحریم ادامه یابد، بر تخصیص منابع تاثیر منفی نهاده، در نتیجه ساختار اقتصاد آسیب خواهد دید. در بخش مالی نیز تحریم موجب افزایش نرخ بهره و افزایش هزینه‌های تامین مالی میان مدت و بلندمدت، نه تنها دشوارتر، بلکه حتی در برخی موارد، اساساً قطع می‌شود.

لذا مطالعه و بررسی مبانی حقوقی تحریم‌های بین‌المللی بر علیه جمهوری اسلامی ایران امری لازم و ضروری است، به گونه‌ای که استناد تحلیلی مناسبی را برای دعوی در مجامع حقوقی بین‌المللی فراهم می‌سازد.

۱-۳- محدوده پژوهش

قلمرو موضوعی تحقیق حوزه مطالعات حقوقی و موضوع آن بررسی مبانی حقوقی تحریم‌های بین‌المللی بر علیه جمهوری اسلامی ایران است. و قلمرو زمانی آن بررسی تاریخی تحریم‌ها در سایر کشورها و ایران از ۵۰ سال پیش تا کنون است.

۱-۴ - سوالات پژوهش

سوال اصلی پژوهش

مبانی حقوقی تحریم های اعمال شده از سوی کشور های قدرتمند که در راس آن آمریکا قرار

دارد و کشورهای تابعه آنها علیه ایران چیست؟

سوال فرعی پژوهش

این تحریم ها بر چه پایه و اساس حقوقی بین المللی استوار است و آیا درباره دیگر کشورها نیز همین

طور رفتار می گردد؟

۱۵ - فرضیه پژوهش

تحریم های بین المللی بر علیه ایران فاقد منشا. قانونی بوده و صرفا به صورت ابزار ساخته و پرداخته

دولت های بزرگ در راستای جلو گیری از دستیابی جمهوری اسلامی ایران به فناوری صلح آمیز

هسته ای و پیشرفت در سایر زمینه ها و عدم وابستگی می باشد.

۱۶ - متغیر:

متغیر مستقل یا پدیده تاثیر گذار: مبانی تحریمها فاقد منشاء قانونی و حقوقی بوده است.

متغیر وابسته یا پدیده تاثیر پذیر : تحریم های بین المللی علیه ایران

۱۷ - تعریف مفاهیم و اصطلاحات کلیدی

مفهوم‌شناسی تحریم

تحریم اقتصادی^{۱۳} به عنوان یکی از شیوه‌های وادارسازی کشورها به انجام رفتار سیاسی^{۱۴} مورد نظر می‌باشد. استفاده از ابزارهای مالی و اقتصادی، همواره یکی از روش‌های مؤثر نظام سلطه‌ی بین‌الملل در گسترش دامنه‌ی نفوذ خود در کشورهای هدف بوده است. در این راستا، دولت‌های استفاده کننده از اهرم‌های فشار برای وادار کردن ملت‌ها به تغییر رفتار مورد انتظار خود بهره می‌جویند (پریشان، خبرگزاری فارس، ۱۳۹۱/۷/۵).

این تحریم‌ها در زمینه‌های اقتصادی^{۱۵}، علمی، سیاسی و فروش سلاح و مهمات و نفت می‌باشد. اما تحریم‌های یکجانبه^{۱۶} آمریکا و فشارهای این کشور بر شرکت‌های نفتی متقاضی به سرمایه‌گذاری در ایران موجب شده آنها تمایلی به انعقاد قراردادهای جدید نداشته باشند (امیدوار، ۱۳۸۹، ص. ۱).

تحریم، تدابیر قهرآمیزی است که توسط کشور یا گروهی از کشورها، علیه کشوری که به قوانین معمول تخطی کرده باشد، اعمال می‌شود. هدف بین‌المللی تجاوز کرده یا از معیارهای اخلاقی تحریم‌کننده (یا کنندگان) آن است که کشور متخلف را مجبور کنند تا دست از اعمال خود بردارد یا لاقل برای پایان دادن به رفتار غیرقابل قبول خود پشت میز مذاکره بنشینند. از سوی دیگر، بسیاری تحریم‌ها جنبه شخصی داشته و کشورهای توسعه یافته، به خصوص ایالات متحده آمریکا، تحریم‌های فراوانی را نسبت به کشورهایی که در گروه دوستانش قرار نمی‌گیرند، لحاظ می‌کنند. از جمله این

¹³ -Economic Boycott

¹⁴ - Political Behavior

¹⁵ -Economic context

¹⁶ - Unilateral sanctions

کشورها، ایران اسلامی است که از انقلاب اسلامی، همواره در تحریم‌های شدید اقتصادی و سیاسی غرب و آمریکا بوده است.

۱ A - روش پژوهش

هر تحقیق با توجه به ماهیت، جامعه آماری، مقیاس اندازه‌گیری، ویژگی‌ها و متغیرهای مورد مطالعه، روش متفاوتی دارد. این روش‌ها راهی مناسب برای کشف مجھولات و یافتن پاسخ سؤالات و افزایش دامنه معلومات و فهم موضوع درباره پدیده و یا صفات مورد مطالعه است. روش به مجموعه فعالیت‌ها برای رسیدن به هدف و پژوهش به مجموعه فعالیت‌هایی که پژوهشگر با استفاده از آنها به قوانین واقعیت پی می‌برد، اطلاق می‌شود. هدف روش شناسی، نیل به بالاترین سطح استانداردهای کنترل در تحقیق علمی است. داشتن معیارهای روش شناسانه در علم همان قدر اهمیت دارد که داشتن معیارهای اندازه‌گیری و سنجش دارند.

با توجه به ماهیت و نوع پژوهش، تحقیق حاضر یک تحقیق توصیفی - تحلیلی است. اما از آنجایی که هدف از اجرای طرح بکارگیری آن در فرایند حقوقی تحریم‌ها است، می‌توان آن را نوعی تحقیق کاربردی دانست.

- شیوه جمع آوری اطلاعات

- مطالعه کتابخانه‌ای

یکی از اساسی‌ترین مراحل در جمع آوری اطلاعات برای پژوهش، جمع آوری مطلب از طریق مطالعات کتابخانه‌ای^{۱۷} است. از طریق این ابزار برای شناخت مبانی نظری تحقیق، دستیابی به اطلاعات حاصل از تحقیقات در گذشته و ادبیات تحقیق استفاده شده است. در این رابطه، به منابع قابل دسترس در زمینه موضوع تحقیق مراجعه شده از طریق کتاب‌ها، مجلات و سایت‌های اینترنتی مطالب و اطلاعات لازم و مورد نیاز گردآوری شده است.

۱۴ - نوآوری پژوهش

بر اساس مطالعات و بررسی‌های انجام شده توسط محقق تا کنون پژوهشی در زمینه مبانی حقوقی تحریم‌های بین‌المللی بر علیه جمهوری اسلامی ایران انجام نشده. و از این جهت پژوهشی نو و جدید محسوب می‌شود. نتایج این پژوهش در مطالعات حقوقی تحریم‌ها توسط مراکز حقوقی ذیربطری و وزارت امور خارجه قابل استفاده خواهد بود.

۱۵ - محدودیت‌های پژوهش

یکی از محدودیت‌های اساسی در این پژوهش کمبود منابع علمی در زمینه تحریم‌های بین‌المللی از منظر حقوقی بوده است.

۱۶ - سازماندهی پژوهش

¹⁷ - Library Studies

ردیف فصل	عنوان مطالب	ردیف فصل	عنوان مطالب فصل
فصل اول	<p>بیان صورت مساله؛ پیشینه و ادبیات پژوهش ضرورت و اهمیت موضوع تحقیق؛ اهداف و سوالات و فرضیه تحقیق؛ تعریف مفاهیم و اصطلاحات کلیدی روش پژوهش و شیوه گردآوری اطلاعات نوآوری و محدودیت های پژوهش سازماندهی پژوهش</p>	فصل دوم	<p>چارچوب نظری (طرح تحریم ها) مبانی حقوقی تحریم ها (تبیین کلی و تحلیلی)</p>
فصل سوم	<p>تاریخچه تحریم های آمریکا و دیگر کشورها بر علیه جمهوری اسلامی ایران</p>	فصل چهارم	<p>أنواع تحریمها بر علیه ایران مبانی حقوقی تحریم ها از نظر فصل هفتم منشور سازمان ملل نتیجه گیری</p>

۱۲- ادبیات پژوهش، مهمترین کتب و مقالاتی که در ارتباط با موضوع پایان نامه تاکنون چاپ

شده اند: